

TALEPAPIR – DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samrådsspørgsmål Æ og Ø
Titel	Det fleksible klasseloft
Målgruppe	BUU
Arrangør	BUU, spørgere: Astrid Carøe (SF) og Jacob Mark (SF)
Taletid	4-5 min.
Tid og sted	Torsdag den 17. september 2020 kl. 11.15-12.15, FT lokale 2-133

Disposition

- 1. Indledning: Elevens parti**
- 2. Ministeriets tilsynspraksis**
- 3. Afslutning: Aftalen står ved magt**

Spørgsmål Æ:

Hvad er ministerens holdning til, at der er gymnasier, som har en klassekvotient på over 28 på tværs af 1. årgang, og hvor nogle endda har mere end 28 elever i gennemsnit i klasserne på hele skolen ved skolestart, jf. undersøgelse foretaget af Danske Gymnasieelevers Sammenslutning?

Spørgsmål Ø:

Vil ministeren redegøre for, hvad ministeren gør for at varetage sin tilsynspligt og sikre, at gymnasierne overholder loven i forhold til antallet af elever pr. klasse for dermed at sikre, at ingen unge oplever at gå i skole i et undervisningsmiljø, der lovgivningsmæssigt ikke lever op til kravene?

1. Indledning

- Tak for samrådet om det her spørgsmål, som efter min mening er et utroligt vigtigt emne, som har ligget mig meget på sinde, siden jeg var helt ung.
- Jeg tror faktisk, det var noget af det allerførste, jeg overhovedet deltog i en demonstration omkring. Det var lige præcis de her ting, og det har sådan set ikke forladt mig nogensinde siden, det her med, at vi sørger for, at klasserne ikke bliver for store.
- Det er utrolig vigtigt, og derfor er jeg fuldstændig ligesom ordføreren meget, meget glad for, at vi fik indført et klasseloft, da vi gjorde det for år tilbage, da vi sad i regering med hinanden og var faktisk med til at åbne champagne, os iblandt der var startet i elevbevægelsen, i forbindelse med at vi fik det indført.
- Og derfor er det selvfølgelig heller ikke særlig rart for mig at læse tal fra den organisation, DGS, som jeg selv startede i, da jeg begyndte at interessere mig for politik, for hvor mange gymnasier der har over 28 elever i snit i deres klasser.
- Vi skal selvfølgelig følge systematisk op på, om institutionerne overholder det fleksible klasseloft, som vi har vedtaget. Og det er jo selvfølgelig i særdeleshed mit ansvar som minister på området.

- Der er to problemstillinger: 1) Hvad er min holdning til, at nogle gymnasier har over 28 elever i klasserne? Og 2) hvordan jeg varetager tilsynsforpligtigelserne?

2. Ministerens holdning

- Det første spørgsmål det synes jeg egentlig, jeg har tilkendegivet her.
- Men jeg skal minde om, at vi har det, der hedder et fleksibelt klasseloft.
- Det var jo også det, man havde, indtil jeg tror 1999, hvor man afskaffede det. Dengang var det en overenskomstting. Man gav simpelthen ikke løn til lærerne, hvis der var mere end 28 elever i klassen.
- Så blev det afskaffet med den overenskomst, jeg tror, det var i 1999.
- Og så var der et hul, hvor man i en årrække ikke havde noget klasseloft, fordi det var det, der havde fungeret som klasseloft i gymnasiet.
- Og så indførte vi så med Helle Thorning-regeringen det fleksible klasseloft, som ligner det, der lå i overenskomsten dengang, nemlig at man ikke kan få tilskud. Det er en tilskudsmekanisme og ikke en lov så at sige.
- Det vil sige, at hvis man har mere end 28 elever i klassen på tælle dagen, så er der så, hvis der ikke er gode grunde til, at man har det, risiko for at man ikke eller man kan så ikke få tilskud til de elever, der ligger ud over de 28.
- Dvs. at der egentlig har været tale om en pragmatisk løsning, der lignede det gamle klasseloft, som os der gik i gymnasiet i 90'erne kendte det.
- Og det betyder altså også – og det tror jeg bare er vigtigt at understrege – fordi det jo ellers virker som om, at der er tale om dissideret lovbrud. Det er ikke sådan, at man ikke må have en situation, hvor der er mere end 28 elever i klasserne. Det ved I selvfølgelig godt, men sådan at alle, der hører med, er med på den.
- Det ændrer så ikke på, vil jeg gerne sige, at jeg bliver irriteret over at høre om store klassestørrelser. Også selvom det kun er et fåtal, så har vi jo lavet loftet af en grund. Det er jo ikke for sjov, vi har lavet det klasseloft. Vi vil faktisk ikke have overfyldte klasselokaler i Danmark.
- De institutioner, der ikke formår at lande med nogle fornuftige klassestørrelser, jamen de bliver sådan set også som følge deraf reduceret i deres tilskud som en

konsekvens af, at de har overskredet det fleksible klasseloft. Det vender jeg tilbage til.

- Men for en god ordens skyld, så vil jeg lige sætte det lidt i perspektiv med nogle tal. Det hjælper selvfølgelig ikke for de enkelte klasser. Men bare lige for, at vi har et overblik. Fordi vi skal huske på, at der er mange gymnasier, der ikke har mange elever i klasserne. Det er faktisk de fleste.
- Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har opgjort, at der for skoleåret 19/20 var 155 institutioner ud af 219 (altså 71 pct.), som på tælle dagen havde under 28 elever i gennemsnit i klasserne. Institutionernes samlede gennemsnit på tværs af *alle* gymnasiale uddannelser udgjorde på tælle dagen 25 elever. Så det er ligesom klasse gennemsnittet nationalt. Det hjælper ikke dem, der er over, men bare for at sige, at det er det niveau, vi ligger på.
- 29 pct. havde mere end 28 elever i gennemsnit af klassen på 1. årgang. For de fleste var dette begrundet med, at de havde optaget elever, der falder inden for undtagelsesbetingelserne – det kan fx være, at det er en elev, der går om. Og så i stedet for, at eleven ryger ud af gymnasiet så at sige, så tillader man, at de bliver optaget, selv om de ligger over loftet. Det kan være en af grundene.
- Men der er så 27 institutioner tilbage (svarende til 12 pct.) – det synes jeg faktisk er et højt tal – altså det er 12 pct., som havde flere end 28 elever i gennemsnit på tælle dagen, hvor én eller flere elever ikke levede op til undtagelsesbetingelserne.
- Det vil jeg gerne sige. At når jeg får sådan et tal ind på mit bord, så blinker alle advarsel lamper. Det synes jeg er et højt tal. For mig at se er det en fejlmargen på 12 pct. Det er godt nok højt.
- Af de 27 institutioner der er der 24 af dem, der blev skåret i tilskuddet på mellem til 1-5 elever. Det er jeg til gengæld rigtig godt tilfreds med – at det har en klar konsekvens. At det betyder, at man ikke får tilskud til en række af de elever, man har optaget.
- Samlet set var der en tilskudsafskæring for 101 elever ud af en samlet tilgang på de gymnasiale uddannelser på ca. 56.000 elever.
- Så vi skal have proportionerne på plads. Men for de klasser, hvor man har for mange elever og på de skoler, hvor man ikke håndterer det godt, der er det simpelthen ikke godt nok. Og derfor skal vi også være efter dem. Og derfor skal det også have den konsekvens, at man mister tilskud, hvis man går uden for reglerne.

3. Ministeriets tilsyn

- Og det er jo så det andet spørgsmål - hvordan fungerer tilsynet så?
- Og der nævnte jeg så, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) har opgaven med at føre tilsynet.
- Det føres årligt med udgangspunkt i, om institutionerne på en fast tælleddag i november har flere end 28 elever i snit på 1. årgang. Og om de eventuelle ekstra elever, der er, falder inden for undtagelsesbestemmelserne – altså f.eks. hvis det er, at der er en elev, der er gået om. Eller om de ikke gør.
- Og så får styrelsen i december en opgørelse af den gennemsnitlige klassekvotient på første klassetrin på hver af de gymnasiale fuldtidsuddannelser. Og den indberetning den ledsages af en ledelses- og revisorerklæring fra institutionen.
- Og fordi det er en tilskudsbetingelse, at klasseloftet overholdes, jamen så trækker styrelsen i tilskud, hvis det er sådan, at institutionerne overskrider klasseloftet. Så det tilskud bliver trukket tilbage, der svarer til det antal elever, der overskrider klasseloftet, og som ikke er omfattet af de her undtagelsesmuligheder. Og det betyder, at hvis de har 32 elever i en klasse og overskrider klasseloftet uden gyldig grund, er der 4 elever, de ikke får tilskud for. Så de får simpelthen ikke penge for de elever.
- Ved gentagne tilfælde af overskridelser af klasseloftet, der kan styrelsen giver institutionen påbud om at bringe forholdene i orden. Dette kan i helt særlige tilfælde kombineres med at tilbageholde en andel af institutionens *generelle* tilskud. Den sanktion har i praksis ikke været taget i anvendelse, fordi institutionerne normalt får bragt tingene i orden, eller fordi de enkelte overskridelser er små.
- I sidste ende der vil ministeren – som alternativ til at lave tilskudsmæssige sanktioner – kunne beslutte, at bestyrelsens opgaver eller dele heraf i en periode varetages af personer, der udpeges af ministeren, eller at bestyrelsen skal træde tilbage.
- Resultatet af tilsynet med klasseloftet afrapporteres i styrelsens årlige tilsynsrapport på ministeriets hjemmeside.

3. Afslutning: Aftalen står ved magt

- Så det vil altså sige, at lovgrundlaget om det fleksible klasseloft, det står ved magt.

- Det fremgår af aftalen, at der blev afsat midler til at indføre et fleksibelt klasse-loft på maksimalt 28 elever på de gymnasiale fuldtidsuddannelser fra 2012.
- Dvs., at de har virket i 8 år. Det er min opfattelse, at de i store træk har virket efter hensigten. Og at skolerne i store træk opfører sig i overensstemmelse med den politisk aftale.
- Men altså det ændrer ikke ved, at jeg gerne så, at vi kom meget længere ned. Altså vi skal ikke ligge på de 12 pct. Det synes jeg er for højt.
- I den forbindelse vil jeg også gerne understrege, at jeg sådan set er parat til at drøfte behov for yderligere initiativer med aftalepartierne. Altså hvis der er enighed om, at de 12 pct. måske er lige lovligt højt, jamen så vil jeg sådan set være indstillet på at genbesøge, om vi har ramt det rigtigt i forhold til, hvordan vi griber håndhævelsen an.
- Det tror jeg skulle være mine indledende bemærkninger. Men tusind tak for at tage denne problematik op. Jeg synes, at det er utrolig væsentligt.
- Tak for ordet.